

УДК 811.162.1'373.611:39

Лідія НЕПОП-АЙДАЧИЧ
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

РИСИ ПОЛЬСЬКОГО МОВНОГО ОБРАЗУ РОСЛИНИ У СВІТЛІ ДЕРИВАТИВ ЛЕКСЕМИ *KWIAT* 'КВІТКА'

У статті досліджуються риси польського мовного образу рослини, уявлення про які вербалізуються за допомогою дериватів лексеми *kwiat* ('квітка').

Ключові слова: етнолінгвістика, мовна картина світу, мовний образ рослини, деривація, квітка.

The article investigates characteristics of the Polish linguistic view of plant notion about which is verbalizing by the derivatives of the lexeme *kwiat* ('flower').

Key words: ethnolinguistics, linguistic image of the world, linguistic image of plant, derivation, flower.

W artykule omawiane są cechy polskiego językowego obrazu rośliny werbalizowane za pomocą derywatów leksemu *kwiat*.

Słowa kluczowe: etnolingwistyka, językowy obraz świata, językowy obraz rośliny, derywacja, *kwiat*.

Нині когнітивний, психо- та етнолінгвістичний підхід у дослідженнях різних аспектів словотворення набуває все більшої актуальності. Власне такі наукові підходи домінували на останньому, XII засіданні Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славістів, яке відбулося в Києві 25-28 травня 2010 року. На ньому було обговорено «широке коло конкретних теоретичних питань і практичних завдань сучасної слов'янської дериватології на матеріалі різних слов'янських мов, в контексті різних наукових концепцій і дослідницьких підходів, у розмаїтому міждисциплінарному науковому просторі» [1, 7]. Члени Комісії та дериватологи України, праці яких зібрано в томі «Відображення історії та культури народу в словотворенні» [1], зосередилися на проблемах «національної концептуалізації та категоризації світу, впливу суспільних зрушень на розвиток мови, втілення у мові національного менталітету» [1, 7] та ін., застосувавши для пояснення мовних явищ різні лінгвістичні концепції, гіпотези та дослідницькі процедури.

Когнітивні підходи до вивчення питань польського словотворення представлені в академічній граматиці [5, 361–583], у працях Р. Гжегорчикової, Б. Шиманка [6, 459–474], Р. Пшибильської [10] та ін.

Етнолінгвістика, головним завданням якої є реконструкція мовної картини світу певного етносу, також досліджує певні проблеми словотворення, зокрема, й користуючись методологією, прийнятою у «Словнику народних символів і стереотипів». Початковим етапом при описі

мовних стереотипів за такою методикою є аналіз назви, її дериватів, синонімів, гіпонімів та гіперонімів [4, 16]. Результати дослідження лексико-словотвірного гнізда із домінантою (у нашому випадку – *kwiat* 'квітка'), відмінною від назви, за допомогою якої вербалізується уявлення про певний об'єкт (*człowiek* 'людина'), ми представили у своїй попередній праці [2]. Тепер представимо особливості вербалізації уявлень про рослину (*roślina* 'рослина'). Тобто метою розвідки є дослідження рис польського мовного образу рослини, які вербалізуються за допомогою дериватів лексеми *kwiat*, або ж – вивчення особливостей взаємодії елементів рослинного концептуального коду, представлених на зазначеному мовному рівні. Аналіз лексем, похідних від пол. *kwiat*, виявив, що семантика деяких із них відображає уявлення носіїв польської мови не лише про квіти, але й про рослини взагалі. Відтак об'єктом вивчення послужило лексико-словотвірне гніздо із домінантою *kwiat*, а предметом розгляду є ті особливості семантико-словотвірних зв'язків між його членами, які дозволяють відтворити риси польського мовного образу рослини.

Лексико-словотвірне гніздо із ключовим словом *kwiat* реконструйовано на підставі історичних та сучасних словників польської мови. Г. Ядацька наводить словотвірне гніздо лексеми *kwiat* у своїй монографії [7, 94–97] та у словнику словотвірних гнізд [11, 787–789]. У цьому опрацюванні зосередимося лише на тих фрагментах обстежуваного гнізда, які дозволяють відтворити риси польського мовного образу рослини, а також обмежимося даними сучасної польської

мови, зафіксованими у Практичному словнику сучасної польської мови за ред. Г. Згулкової [9] й Універсальному словнику польської мови за ред. С. Дубіша [15].

Польський іменник *kwiat* є багатозначним. Різні словники подають відмінну кількість його значень у неоднаковій послідовності. Зокрема, іменник має такі значення: 1. ‘частина рослини з кольоровими, густо зібраними пелюстками, яка служить для розмноження, витворення насіння та плодів’; 2. ‘оздобна квітуча рослина, звичайно запашна, яка має багато сортів і кольорів, часто використовується як оздобний декоративний елемент’; 3. ‘рослинний декоративний мотив’; 4. *розм.* ‘вазон із оздобною рослиною’; 5. *книжк.* ‘найкраща, найцінніша, вибрана частина чогось; вибірка’ [15]. (Тут не наводимо випадків термінологічного слововживання).

Важливим для нас аспектом є визначення типу відношень між окремими значеннями слова *kwiat* та словом *roślina*. Якщо розуміємо *kwiat* як ‘частину рослини...’, то це слово є меронімом стосовно *rośliny*. Якщо ж розуміємо *kwiat* як ‘оздобну рослину...’ або ‘вазон із оздобною рослиною’, то це слово є гіпонімом стосовно лексеми *roślina*.

Можемо зауважити, що всі значення слова *kwiat* виводяться з одного: ‘певна частина рослини’. Розширення семантики з частини рослини на усю рослину, тобто явище метонімії, спостерігаємо у випадку використання іменника в другому (‘квітуча рослина’) та четвертому значенні (‘вазон із оздобною рослиною’). У процесі виникнення другого значення відбувається перенесення назви на підставі наявності у рослини квітки, а у процесі творення четвертого – на підставі виконання рослиною оздобної функції.

Іменник *kwiatek* (укр. *квіточка*) твориться від *kwiat* у значенні: 1) ‘частина рослини’, 2) ‘оздобна квітуча рослина’, 3) ‘рослинний декоративний мотив’, 4) ‘вазон із оздобною рослиною’ [9 (18), 410; 15].

Демінутив *kwiatuszek* (укр. *квітонька*) походить від форми *kwiat* у перших трьох значеннях [9 (18), 410; 15].

У польській, як і в українській, мові існує можливість деривації так званих демінутивів другого й третього ступеня, тобто додавання зменшувально-пестливих суфіксів до здрібнених форм. Отож, від *kwiatek* можна утворити демінутив *kwiateczek* (укр. *квіточка*) [9 (18), 406–407]. Ця форма спирається на друге [9 (18), 406] та третє значення вихідної основи [9 (18), 406; 15].

Похідні від форми *kwiatek* іменники *podkwiatek* (укр. *приквітковий листок*) [9 (29), 340; 15], *przykwiatek* (укр. *приквіток*) [9 (34), 268; 15] є ботанічними термінами та використовуються для позначення відповідних частин рослини: ‘невеликих розмірів, як правило, ніжний, оболонкоподібний листочок, розташований на квітконіжці,’ – у першому випадку, – та ‘один із листочків, які виростають біля квітконіжки або суцвіття і бувають різних кольорів,’ – у другому [9 (29), 340; 9 (34), 268; 15]. Ці значення безпосередньо пов’язані із розумінням квітки як частини рослини.

Від основи *kwiat* був утворений збірний іменник *kwiecie* ‘цвіт, квіти’, який сьогодні має книжкове поетичне забарвлення [9 (18), 411; 15]. Він може використовуватися як на позначення квітів (як частин рослини), так і квітучих рослин.

За допомогою словотвірного суфікса *-ow-* від основи *kwiat* утворено прикметник *kwiatowy* (укр. *квітковий*). При цьому деривація охоплює три значення вихідної лексеми: ‘оздобна рослина’, ‘частина рослини’, ‘декоративний мотив’ [9 (18), 409; 15].

Прикметник *kwiatowy*, похідний від іменника *kwiat* у першому та другому значенні, може належати до ботанічних терміносполук, як наприклад: *cebulki kwiatowe* (укр. *квіткові цибульки*), *dno kwiatowe* (укр. *квітколоже*), *okrywa kwiatowa* (укр. *оцвітина*) [9 (18), 409; 15].

У термінології садівничого мистецтва також функціонує сполука з обстежуваною похідною прикметниковою лексемою: *dywan / kobierzec kwiatowy* (укр. *квітковий килим*) ‘квіткова декорація з низьких, щільно посаджених рослин, які багато цвітуть, котра наслідує орнаментику килимів, характерну для французького стилю садів’ [15].

Ціла низка польських ботанічних термінів, які стосуються характеристик рослин, пов’язаних із особливостями їх будови чи розташування, була утворена від сполучень, до складу яких належить іменник *kwiat* у першому значенні (тобто ‘частина рослини’). Серед них можна виокремити підгрупу прикметників, похідних від прийменниково-іменникових сполук, та підгрупу прикметників, похідних від іменника / прикметника / числівника й іменника *kwiat* ‘квітка’. Перша підгрупа представлена такими прикладами: 1. *bez kwiatu* (‘без квітки’) > *bezkwiatowy* (укр. *безквітковий*) бот. ‘про рослину: така, що не має квітів’ [9 (4), 112; 15];

2. *pod kwiatem* (‘під квіткою’) > *podkwiatowy* (укр. *приквітковий*) бот. ‘такий, що містить-

ся під квіткою, або є частиною приквітково-го листка' [9 (29), 340; 15]; 3. *przy kwiecie* ('біля квітки') > *przykwiatowy* (укр. *приквітковий*) бот. 'розташований біля квітки або суцвіття, такий, що там виростає' [9 (34), 268].

Друга підгрупа представлена такими прикладами. 1. *Baldach* (укр. *балдахін*, бот. *зонтик*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *baldachokwiat* (укр. *зонтик*) бот. 'квітка в суцвітті, яка називається зонтиком або парасолькою, характерна для родини зонтичних' [9 (3), 195]. На нашу думку, термін *baldachokwiatowe* (укр. *зонтикоцвітні*) слід розглядати як похідний від іменника *baldachokwiat* (укр. *зонтик*), однак Г. Згулкова вважає, що він утворений від основ *baldach* (укр. бот. *зонтик*) і *kwiat* (укр. *квітка*). Аналізований прикметник використовується на позначення 'роду рослин, яким притаманні парасолькоподібні суцвіття, що складаються із невеликих, звичайно променеподібних, чотири- чи п'ятичленних квітів; Umbelliflorae' [9 (3), 195]. 2. *Jawny* (укр. *явний*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *jawnokwiatowe* (укр. *відкритоквітковий*). Попри те, що у Практичному словнику сучасної польської мови серед похідних іменника *kwiat* наведено лексему *jawnokwiatowe* [9 (18), 407], окремої словникової статті їй не присвячено ані в цьому словнику, ані в Універсальному словнику польської мови. 3. *Jeden* (укр. *один*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *jednokwiatowe* (укр. *одноквіткові*). Цей термін виходить із використання і має значення 'група рослин із квітами без оцвітини або з однією квіткою; Monochlamydae' [9 (15), 85; 15]. 4. *Języczek* (укр. *язичок*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *języczkokwiatowe* (укр. *такі, що мають язичкові квіти*) бот. 'рід рослин, які вирізняються несиметричними квітами з віночком, скрученим у нижній частині в трубку, а у верхній частині – вільним (у формі язичка); Linguiflorae' [9 (15), 149]. 5. *Kolba* (укр. *колба*, бот. *початок*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *kolbokwiatowe* (укр. *такий, що має суцвіття-початок*) – це застаріле слово називає 'групу рослин із дрібними квітами, розташованими на потовщеній осі, званій початком; Spadiciflorae' [9 (16), 373]. У польській мові існує також застарілий синонімічний термін, похідний від тих самих основ: *kolbokwiatowce* (укр. *рослини із суцвіттям-початком*) [9 (16), 373]. 6. *Drobny* (укр. *дрібний*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *drobnokwiatowy* (укр. *дрібноквітковий*) 'такий, що має дрібні квіти' [9 (9), 283; 15]. 7. *Pełny* (укр. *повний*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *pełnokwiatowy* (укр. *повноквітковий*) бот. 'про

рослину: така, квіти якої мають багато пелюсток' [9 (28), 122; 15]. 8. *Wielki* (укр. *великий*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *wielkokwiatowy* (укр. *великоквітковий*) 'такий, у якого великі квіти або суцвіття' [9 (45), 273; 15]. 9. *Wiele* (укр. *багато*) і *kwiat* (укр. *квітка*) > *wielokwiatowy* (укр. *багатоквітковий*) 'про сорти деяких квітів, а також різновиди інших культурних рослин: такий, що має багато квітів' [9 (45), 296; 15].

Серед похідних іменника *kwiat* (укр. *квітка*) наводиться лексема *łykwiat* [9 (18), 407], окремої статті якій не присвячено ані в Практичному словнику сучасної польської мови, ані в Універсальному словнику польської мови. Історичні ж словники засвідчують форми *łykwiat*, *łykwiet* [14 (4), 136], *łzekwiat* [13 (12), 643], *łykwiat*, *łzekwiat*, *łudzikwiat*: *łudzikwiat budzi świat* ('квітень будить світ') [8 (2), 823, 835]. Словник польських говорів також наводить як *łzekwiat*, так і *łudzikwiat* [12 (2), 81]. Усі ці словоформи мають значення 'квітень' і утворені від основ: *łgać* (укр. *брехати*) / *łudzić* (укр. *брехати, вводити в оману*) і *kwiat* (укр. *квітка*). Очевидно, що внутрішня форма аналізованих лексем відображає уявлення про квітень як про місяць, коли рослини прокидаються, розквітають, але це цвітіння – оманливе (тобто не є переконливим свідченням приходу весни й тепла), адже в цю пору іще може бути холодно. Додаткову вербальну констатацію бачення квітневої погоди як мінливої знаходимо в прислів'ї: *Kwiecień plecień, bo przeplata: trochę zimy, trochę lata* ('букв. квітень-плетень, бо переплітає: трохи зими, трохи літа') [9 (18), 411; 15]. У наведеній паремії виступає ще один дериват іменника *kwiat* (передусім у значенні розквітаючої 'частини рослини', але й як 'квітучої рослини', яка з'являється в певну пору року): *kwiecień* (укр. *квітень*) 'четвертий місяць календарного року' [9 (18), 411; 15].

Сама лексема *kwiecień* (укр. *квітень*) послужила твірною основою для прикметника *kwietniowy* (укр. *квітневий*) 'характерний для квітня, такий, що з'являється у квітні, пов'язаний із квітнем' [9 (18), 411; 15].

Іменник *nibykwiat* (укр. *псевдоквітка*) утворений від основ *niby* (укр. *ніби, наче*) та *kwiat* (укр. *квітка*) у першому значенні. Цей ботанічний термін використовується стосовно 'суцвіть, які складаються з кількох або кільканадцяти квітів, а мають вигляд однієї квітки' [9 (23), 231].

Для номінації окремих видів рослин уживають терміни, до складу яких належить основа

kwiat (у значенні ‘частина рослини’). Так, назва *miodokwiat* (укр. *медівка*) утворилася від іменників *miód* (укр. *мед*) і *kwiat* (укр. *квітка*) на позначення ‘виду рослин, які мають жовті квіти із медовим запахом; *Herminium*’ [9 (21), 291]. Від аналізованого іменника походить лексема *miodokwiatowe* (укр. *мелантієві*) бот. ‘рід квіткових рослин: *Melanthaceae*’ [9 (21), 291].

Флорономіація *suchokwiat* (укр. *безсмертки, безсмертники, сухоцвіт*) утворилася шляхом основокладання від прикметника *suchy* (укр. *сухий*) та іменника *kwiat* ‘частина рослини’ (укр. *квітка*). У ботанічній термінології вона називає ‘вид рослин родини складноцвітних або айстрових..., який вирощується в Польщі як оздобні: *Xeranthemum*’ [9 (40), 473], а в розмовній мові – ‘трав’янисту рослину, звичайно екзотичного походження, квіти якої сушать для букетів’ [9 (40), 473; 15].

Ботанічний термін *okwiat* (укр. *оцвітина*) утворено за допомогою префікса *o-* від іменника *kwiat* (укр. *квітка*), ужитого в першому значенні. Він використовується для називання ‘прикриття тичинок і маточки (або маточок) квітки із кольорових пелюсток, складених в одне коло або із зеленої чашечки і кольорового віночка’ [9 (26), 223; 15].

Похідний від лексеми *kwiat* прикметник *kwiecisty* (укр. *квітковий, квітчастий*) має три значення: 1. ‘вкритий квітучими квітковими рослинами, також прикрашений квітами’; 2. ‘прикрашений візерунком у квіти, звичайно кольорові’; 3. *переносне* ‘про мову, звороти: дуже прикрашений, пишний, примхливий’ [9 (18), 411; 15]. Перше значення спирається на два значення твірної основи: ‘квітуча рослина’ та ‘частина рослини’.

Прикметник *kwietny* (укр. *квітковий, вербний*), похідний від основи *kwiat*, має книжковий і застарілий характер та використовується зі значенням ‘вкритий великою кількістю квітів, сповнений квітами’ [9 (18), 413; 15], тобто вихідним у процесі деривації послужило значення ‘квітуча рослина’. Сполучення *Kwietna Niedziela Palmowa* ‘Вербна неділя’ [9 (18), 413].

Поетизм *bezkwietny* (укр. *безквітковий*), на нашу думку, походить від прикметника *kwietny* (укр. *квітковий*). Проте існує можливість розгляду цієї формації як утвореної від прийменниково-іменникової сполуки *bez kwiecia* (укр. *без квітки*) [9 (4), 112]. Аналізована лексема вживається зі значенням ‘позбавлений квітів; такий, у якого немає квітів’ [9 (4), 112;

15]. У цьому випадку йдеться саме про розуміння квітки як квітучої рослини, про що свідчать приклади слововживання: *bezkwietne łąki, pola* (‘луги, поля без квітів’) [9 (4), 112; 15].

Ботанічний термін *kwiatogłówka* (укр. *судяча квітка, головка*), утворений від основ *kwiat* ‘частина рослини’ (укр. *квітка*) і *główka* (укр. *голівка*), позначає ‘суцвіття, в якому квіти розташовані безпосередньо на верхівці пагона’ [9 (18), 408; 15].

Внаслідок процесу основокладання від іменника *kwiat* у розумінні ‘частина рослини’ (укр. *квітка*) та дієслова *stanowić* (укр. *становити, являти собою*) виникла лексема *kwiatostan* (укр. *суцвіття*), яка використовується в ботаніці для називання ‘скупчення квітів на стеблі рослини, яке може мати різні форми’ [9 (18), 408-409; 15]. Похідний від вищеназваного іменника прикметниковий термін *kwiatostanowy* (укр. *пов’язаний із суцвіттям*) має значення ‘пов’язаний із суцвіттям’ [9 (18), 409; 15]. Лексемі *przykwiatostanowy* (укр. *розташований біля суцвіття*) можна розглядати як похідну від прийменниково-іменникової сполуки *przy kwiatostanie* (укр. *біля суцвіття*) [9 (34), 268] або як утворену шляхом префіксації від прикметника *kwiatostanowy*. Ботанічний термін *przykwiatostanowy* має значення ‘розташований біля квітки або суцвіття, такий, що там виростає’ [9 (34), 268].

Прикметник *kwiatoñośny* (укр. *квітконосний*) походить від основ *kwiat* ‘частина рослини’ (укр. *квітка*) і *nosić* (укр. *носити*). У ботаніці він уживається зі значенням ‘такий, що витворює квіти, має квіти’ [9 (18), 408; 15].

Зоологічний термін *kwiecień* (укр. *хрущ, квіткогриз*) ‘*Anthonomus*, невеликий жук, поширений шкідник фруктових дерев, малини та полуниці, який живиться листям, а гусінь обгризає квіткові тичинки й маточки’ [9 (18), 411; 15] походить від іменника *kwiat* ‘частина рослини’ (укр. *квітка*) або *kwiecie* (укр. *цвіт*). Він утворений шляхом суфіксації.

Від лексеми *kwiat* (укр. *квітка*) деривується два дієслова: *kwitnąć* (укр. *квітнути*) та *kwieścić* (укр. *прикрашати, завітчувати*), які послужили мотивуючими основами для кількох словотвірних ланцюжків.

Перше значення лексеми *kwitnąć* (укр. *квітнути*) стосується квітки як частини рослини і як квітучої рослини: ‘про рослину: розпускатися з бутону у квітку, вкриватися цвітом’ [9 (18), 418; 15]. Решта значень не належить до рослинного концептуального коду, тому тут ми їх не розглядаємо.

Те саме стосуватиметься й подальшого аналізу похідних лексем. Ми не зупинятимемося також на аналізі регулярних віддієслівних формацій типу *kwitnienie*, *kwitnienie* (укр. *цвітіння*) [9 (18), 418; 15], *kwitnący* (укр. *квітучий*) [9 (18), 417; 15] і под.

Суттєвим для нашого дослідження є опис дієслів, утворених від слова *kwitnąć* шляхом префіксації:

dokwitnąć (укр. *доцвісти*) книжк. 'завершити стан цвітіння' [9 (9), 61; 15];

okwitnąć (укр. *відцвісти*) книжк. 'про квітучі рослини: перестати цвісти, втратити квіти; про квіти: втратити пелюстки' [9 (26), 223; 15];

rozkwitnąć (укр. *розквітнути*) 'про рослини: розпуститися із бутону у квітку; вкритися квітами' [9 (36), 357; 15];

przekwitnąć (укр. *перецвісти*) 'про квітучі рослини: перестати цвісти, втратити квіти, про квіти: втратити пелюстки' [9 (33), 325; 15];

wykwitnąć (укр. *розквітнути*) 'про рослину: розпускатися з бутону у квітку, вкриватися цвітом' [9 (46), 478; 15];

zakwitnąć (укр. *зацвісти*) 'про рослину: розпуститися із бутону у квітку, вкритися цвітом' [9 (48), 180; 15].

В основу наведених префіксальних лексем покладено розуміння квітки як частини рослини та як квітучої рослини.

Дієслово *kwieścić* (укр. *квітчати*, *прикрашати*) має книжковий і рідкісний характер. Воно використовується зі значенням 'прикрашати землю квітами, спричиняти зростання квітів' [9 (18), 411]. В обстежуваній дієслівній лексемі актуалізуються два значення вихідного для неї іменника *kwiat*: 'частина рослини' та 'квітуча рослина'.

Від основи *kwieścić* (укр. *квітчати*, *прикрашати*) походять такі префіксальні деривати:

okwieścić (укр. *заквітчати*) книжк. а) 'вкрити, обсіпати квітами'; б) 'прикрасити квітами' [9 (26), 223; 15];

rozkwieścić (укр. *розквітчати*) рідк. 'викликати цвітіння багатьох різнобарвних квітів' [9 (36), 356];

ukwieścić (укр. *уквітчати*) 1. 'оздобити, прикрасити щось квітами, різними рослинами'; 2. книжк. 'прикрасити землю квітами, викликати зростання квітів; зарости квітами, квітучими рослинами' [9 (44), 94-95; 15].

Як видно, префіксальні деривати актуалізують два значення лексеми *kwiat*: 'частина рослини', 'оздобна рослина'.

У польській мові функціонують також відповідні наведеним вище зворотні дієслова: *kwieścić*

się (укр. *квітчатися*) 'вкриватися квітами, розквітати' [9 (18), 411]: *drzewa się kwieć* ('дерева квітчаються'), *ziemia, pola się kwieć* ('земля, поля квітчаються'); *okwieścić się* (укр. *уквітчатися*) 'вкритися квітами' [15]; *rozkwieścić się* (укр. *розквітчатися*, *розцвісти*) 'вкритися квітами, розквітнути' [9 (36), 356; 15].

Проаналізувавши деривати лексеми *kwiat*, за допомогою яких у польській мові вербалізуються уявлення про рослини, ми виявили: 1. Лексема *kwiat* є меронімом по відношенню до *roślina* у своєму першому значенні ('частина рослини...') та гіпонімом щодо неї у значенні 'квітуча рослина...' й 'оздобна вазонова рослина...'. 2. За допомогою дериватів слова *kwiat* називаються як складові будови квітки (напр., *okwiat*), так і структурні елементи рослин (напр., *kwiatostan*). 3. Обстежувані похідні лексеми використовуються у функції самостійних ботанічних термінів (напр., *przykwiatek*, *podkwiatek*), а також у складі ботанічних терміносполук (напр., *dno kwiatowe*, *liść przykwiatowy*), які відображають уявлення про науковий поділ рослин на квіткові (*kwiatowe*) та безквіткові (*bezkwiatowe*), про класифікацію квіткових рослин (напр., *wielokwiatowe*, *jednokwiatowe*, *wielokwiatowe*) та різновиди їхніх квітів і суцвіть (напр., *baldachokwiat*, *kolbokwiat*, *kwiatogłówka*). 4. Словосполучення *dywan kwiatowy* (букв. 'квітковий килим') називає спосіб висаджування квіткових рослин на клумбі. 5. Деривати *kwiecień*, *łykwiat* вербалізують уявлення про час розквіту перших квітів та особливості погодних умов, що його супроводжують. 6. Лексема *kwiecień* є назвою шкідника, який перешкоджає розвитку квітів і квіткових рослин загалом. 7. Дієслово *kwitnąć* та ланцюжок похідних від нього лексем (напр., *rozkwitnąć*, *dokwitnąć*, *przekwitnąć*) відображають етапи вегетації рослин: процес цвітіння та різні його періоди. 8. Дериват *kwieścić* та його похідні (напр., *okwieścić* (*się*)) віддзеркалюють сприйняття людиною квітів і квіткових рослин як прикрас, оздобних елементів.

Здійснене дослідження рис польського мовного образу рослини, які вербалізуються за допомогою дериватів лексеми *kwiat* ('квітка'), дозволило нам представити деякі особливості взаємодії елементів рослинного концептуального коду на ґрунті польської мови. Вивчення ж цього питання також на матеріалі інших слов'янських мов дозволить досягти важливих результатів для етнолінгвістики, когнітивного мовознавства та компаративістики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відображення історії та культури народу в словотворенні : доповіді XII міжнар. наук. конф. Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славістів (Київ, 25-28 травня 2010 р.) / Упоряд. та наук. ред. Н.Ф. Клименко і Є.А. Карпіловська. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 472 с.
2. Непоп-Айдачич Л.В. Деривати лексеми *kwiat* ‘квітка’ у польській мовній картині світу / Л.В. Непоп-Айдачич // Мова і культура: Науковий журнал. – Київ. – у друці.
3. Непоп-Айдачич Л.В. Стереотип квітки в польській мові та культурі (на матеріалі словників польської мови). Частина 2 / Л.В. Непоп-Айдачич // «Київські полоністичні студії» / за ред. Р.П. Радішевського. – К.: ТОВ «Інформ.-довідк. вид-во», 2007. – Т. IX: Європейський вимір української полоністики. – С. 493–500.
4. Bartmiński J. O «Słowniku stereotypów i symboli ludowych» / Jerzy Bartmiński // Słownik stereotypów i symboli ludowych / koncepcja całości i red.: J. Bartmiński, zast. red.: S. Niebrzegowska. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1996. – Т. 1: Kosmos. – Cz. 1: Niebo, światła niebieskie, ogień, kamienie. – S. 9–34.
5. Grzegorzczkova R., Puzynina J. Słowotwórstwo / Renata Grzegorzczkova, Jadwiga Puzynina // Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia / pod red. R. Grzegorzczkovej, R. Laskowskiego, H. Wróbla. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1998. – Wyd. drugie, zmienione. – Т. 2. – S. 361–583.
6. Grzegorzczkova R., Szymanek B. Kategorie słowotwórcze w perspektywie kognitywnej / Renata Grzegorzczkova, Bogdan Szymanek // Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. – Wrocław: Wiedza o kulturze, 1993. – Т. 2: Współczesny język polski / pod red. J. Bartmińskiego. – S. 459–474.
7. Jadacka H. Rzeczownik jako baza derywacyjna. Opis gniazdowy / Hanna Jadacka. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1995. – 216 s.
8. Karłowicz J., Kryński A., Niedźwiedzki W. Słownik języka polskiego / Jan Karłowicz, Adam Kryński, Władysław Niedźwiedzki. – Wydanie fotooffsetowe. – Poznań: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1952–1953. – Т. I–VIII.
9. Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny / pod red. H. Zgólkowej. – Poznań: «Kurpisz», 1994–2005. – Т. 1–50.
10. Przybylska R. Schematy wyobrazeniowe a semantyka polskich prefiksów czasownikowych do-, od-, prze-, roz-, u- / Renata Przybylska. – Kraków: «Universitas», 2006. – [3], 305 s. – (Językoznawstwo kognitywne. Studia i analizy / kom. red. J. Antas, Z. Berdychowska, M. Świątkowska, E. Tabakowska; Т. 7).
11. Słownik gniazd słowotwórczych współczesnego języka polskiego / [pod red. nauk. H. Jadackiej.] – Kraków: «Universitas», 2001. – Т. 2: Gniazda odrzeczownikowe / H. Jadacka, M. Bondkowska, I. Burkacka, E. Grabska-Moyle, T. Kasproicz. – S. 261–1410.
12. Słownik gwar polskich / [ulożył J. Karłowicz]. – Kraków: Nakładem Akademii Umiejętności, Drukarnia C. K. Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządkiem Józefa Fillapowskiego, 1900–1911. – Т. 1–6.
13. Słownik polszczyzny XVI wieku / [komitet redakcyjny: S. Bąk, M. R. Mayenowa et al.] – Wrocław, Warszawa, Kraków: Zakład imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1996–2004. – Т. I–XXXII.
14. Słownik staropolski / [komitet redakcyjny: K. Nitsch et al.]. – Warszawa, Wrocław: Zakład imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1953–2001. – Т. I–XI (zeszyt 7 (75)).
15. Uniwersalny słownik języka polskiego. Wersja 1.0 / pod red. S. Dubisza. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN SA, 2004. – 1 CD-ROM; 12 cm. – Wymagania sprzętowe: komputer PC, Windows XP, Vista ; procesor Pentium III (Celeron) ; pamięć RAM 256 Mb dla Win XP, 512 Mb dla Vista. – Tytuł z opakowania.